

Nieuwe vuile oorlog dreigt in El Salvador

door Hilde Postma

AMSTERDAM, SAN SALVADOR – De veertien nieuwe Mercedes-modellen spiegelen in het zonlicht. De geblindeerde ramen laten geen straaltje door. Eigenlijk wil de Salvadoraanse ondernemer Hill deze vervangen door doorzichtige. Maar binnenkort kunnen ze misschien wel weer van pas komen. Een 'vuile oorlog' dreigt opnieuw in El Salvador.

Hill had uitgebreide voorzorgsmaatregelen genomen om een ontvoering te voorkomen. Als telg uit de 'Veertien Families', de Salvadoraanse elite die nog steeds vrijwel alle kapitaal en grond in handen heeft, kon hij een geweldige prooi voor de linkse verzetsbeweging FMLN zijn. Maar na het vredesakkoord van januari geloofde de ondernemer daar niet meer in. Hij vertrouwde er op dat aan de oorlog een einde was gekomen.

De schuld van de oorlog zocht hij vooral in eigen gelederen. „In het verleden hebben we veel fouten gemaakt als ondernemers”, zei hij afgelopen zomer in zijn met zwart marmer beklede kantoor in de luxe Escalon wijk. „Maar nu zijn we bereid concessies te doen. Het is ook in het belang van de ondernemers niet terug te keren naar een oorlogssituatie. We willen vooruit, weer onbelemmerd zaken doen en winst maken. Dat kan nu eenmaal beter in een land waar vrede heerst”.

Het leger zou terugkeren naar de kazernes, en hij had er het volste vertrouwen in dat 'zijn goede vriend Freddy' – president Alfredo Cristiani – hiervoor zou zorgen. De ondernemers – voorheen toch vaste bondgenoten van leger en doodseskaders – zouden zo de kans krijgen El Salvador op te bouwen tot een land met een bloeiende economie en „veel sociale rechtvaardigheid”. Ze klonken mooi, die beloften. En zo mooi legden regering en verzet het ook vast in de vredes-akkoorden die ze in januari tekenden onder toezicht van de Verenigde Naties. Maar zowel de beloften als de akkoorden staan in sterk contrast met de ontwikkelingen van de afgelopen weken in El Salvador. Het land dreigt weer in een spiraal van geweld te recht te komen. Woensdag nog versierde president Cristiani in een uitzending de meest essentiële onderdelen van een nieuw plan van de Verenigde Naties om het wankel vredesakkoord te redden.

Commandanten van het Salvadoraanse verzet FMLN vertellen de pers dat de guerrillabeweging extra waakzaam is zo kort voor de 'dead-line' van 31 oktober. FOTO AFP

De VN willen beide partijen anderhalve maand extra de tijd geven om een oplossing te zoeken voor de problemen die er nog liggen. Eerder was Cristiani bereid hiermee akkoord te gaan, maar woensdag kondigde hij plotseling aan dat de 'hervormingen' binnen het leger worden uitgesteld totdat de linkse guerrillero's al hun wapens hebben ingeleverd of vernietigd. Samen met de herverdeling van het land is dat de belangrijkste taak voor de regering om de vrede tot een goed einde te brengen.

De 'dead-line' van de akkoorden loopt vandaag af. Alle wapens van het verzet hadden in de grote stalen VN-containers moeten belanden, ook die van de vijftienduizend nog niet gedemobiliseerde guerrilla-strijders die onder VN-bewaking in de kampen zitten. In juli en september demobiliseerde het FMLN drieduizend verzetsstrijders. Gisteren werd aangekondigd dat nog eens 1.500 guerrillastrijders hun wapens aan de VN zullen overdragen. Het gebaar was bedoeld om de regering te bewegen het VN-aanbod tot uitstel te aanvaarden. In augustus werd al duidelijk dat de ambitieuze vredeskalender – een stapsgewijze ontwapening van de

partijen – vertraging zou oplopen. De guerrillabeweging weigerde verder te ontwapenen zolang de regering niet aan haar beloften voldeed: het verstrekken van land voor ex-guerrillero's, het ontbinden van alle elite-bataljons en het zuiveren van de legertop. „De bereidheid om werkelijk iets in dit land te veranderen, is bij een groot deel van de Arena-partij afwezig”, zei Edgar Palacios, voorzitter van het Nationale Debat voor de Vrede, in zijn bouwvallige kantoor in de hoofdstad San Salvador. „We zullen het nog steeds moeten hebben van druk van buitenaf, van de internationale gemeenschap. De VN, Europa en nu ook de Verenigde Staten moeten druk uitoefenen op de regering Cristiani om de akkoorden na te komen. Pas als zij dat doen, heeft het FMLN garanties genoeg om de wapens in te leveren”. Die druk kwam er, zowel van de VN als van de Amerikanen die na het wegvalLEN van de Koude Oorlog weinig zin hebben nog meer geld in El Salvador te steken. President Alfredo Cristiani stuit echter op sterke tegenstand bij het meest extreme deel in zijn partij, de grondbejoodseskaders die nu de

komt. De land-eigenaren hebben de verkoop van land voor de ex-guerrilleros en ex-militairen negen maanden weten te rekken, maar zouden nu werkelijk tot verkoop moeten overgaan. De militairen vrezen dat ze nu voor hun daden zullen moeten boeten.

Beide groepen, aangevuld met extreem-rechtse politici en leden van de doodseskaders, oefenen via de media druk uit op president Cristiani niet te ver te gaan met het 'heulen met de communisten'. Vooral het in stand houden van het elitebataljon Atlacatl is voor de militairen van groot belang. Dit bataljon was onder andere verantwoordelijk voor de moord op zes Jezuiten in 1989 en het bloedbad in El Mozote in 1981. Vorige week keerden veel oud-inwoners van El Mozote terug naar hun dorp om te zien hoe de eerste van achthonderd schiedes werden opgegraven.

Hoeveel weerstand er bij extreem-rechts bestaat mochten de inwoners van Cojutepeque ervaren. De toch zo bloedige oorlog had dit dorpje redelijk gespaard. Na januari nam het geweld toe. In de maand augustus werden vijf mensen vermoord. De moorden waren volgens mensen-rechtencommissies en ook

de gematigde aartsbisschop Rivera y Damas, het werk van doodseskaders. Voor het eerst sinds het vredesbestand van kracht werd laten de moord-brigades nu ook 'verbaal' van zich horen. „Vanaf 31 oktober beginnen wij met het voltrekken van de doodstraf tegen alle terroristen die verantwoordelijk zijn voor de tragedie die ons moederland moet doormaken,” maakte het doodseskader Maximiliano Hernandez Martinez bekend in een pamflet aan twee radio-stations.

Vreemd is het gedrag van de militairen niet. Zij voelen zich in het nauw gedreven. Al enkele weken circuleert er een lijst met ruim honderd namen van militairen die volgens een onafhankelijke Salvadoraanse onderzoekscommissie de bevelen hebben gegeven voor talloze moorden. Volgens de akkoorden is Cristiani verplicht deze mensen weg te zuiveren. Het vermoeden bestaat dat de hele legertop op de lijst voorkomt. Invloedrijke figuren als minister van defensie Ponce en legerleider Zepeda worden niet ontzien. Het heeft er veel van weg dat president Cristiani onder de druk van de haviken bezwijkt door niet in te gaan op het voorstel van de Verenigde Naties. Hij lijkt als burgerpresident niet in staat zijn wil op te leggen aan het leger. De 'vuile oorlog' in El Salvador ligt daarmee weer op de loer.

(Advertentie)

KLAMBOES VOOR

MEDISCH COMITÉ NEDERLAND-VIETNAM

GIRO 10 90 400
POSTBUS 75701-1070 AS AMSTERDAM

MEDISCH COMITÉ
POSTBUS 75701 - 1070 AS A

M
W
d
T
M
m
s
o
f
w
b
v